

A jelen kérdés- és válaszgyűjtemény célja, hogy tájékoztassa az érdekelt feleket a kulturális javak behozatalára vonatkozó uniós jogszabályokról, és felhívja azokra a figyelmet. A megadott esetpéldák tisztán fiktív jellegűek, és a kifejtett nézetek nem minősülnek jogilag kötelező érvényűnek. Az uniós jogszabályok kötelező érvényű értelmezésére kizárólag az Európai Bíróság rendelkezik hatáskörrel. A jelen dokumentumban foglalt információk felhasználásáért sem az Európai Bizottság, sem a Bizottság nevében eljáró személyek nem vállalnak felelősséget.

A kulturális javak bejuttatásáról és behozataláról szóló uniós jogszabállyal (2019/880/EU rendelet) kapcsolatos kérdések és válaszok

Általános megjegyzés: az itt megválaszolt gyakorlati kérdések nagy részét a műtárgypiaci szereplők nyilvános egyeztetéseken, közvetlen levelezésben vagy találkozókra tették fel. Annak érdekében azonban, hogy az – esetleg más típusú érdekelt fél – olvasó is teljes képet kapjon a jogszabályokról, e kérdéseket helyenként a behozatali jogszabályok kifejezéseit, fogalmait és eljárásait magyarázó kérdések tarkítják. Az iránymutatás ezért a jogszabályokra vonatkozó információkat, valamint a jogszabályok várható alkalmazására vonatkozó, gyakorlati kérdésekre adott válaszokat és „gyakorlati” példákat is tartalmaz. Ez a dokumentum a kérdés- és válaszgyűjtemény második kiadása; további kérdésekkel és a meglévők pontosításával gazdagodott. A jövőben a kérdés-válasz útmutató felülvizsgálható, és kiegészíthető a végrehajtási szakaszban felmerülő további kérdésekkel és válaszokkal.

1. Mi inspirálta a kulturális javak bejuttatásáról és behozataláról szóló (EU) 2019/880 rendeletet?

V: A fő inspirációs források:

- az 1970. évi UNESCO Egyezmény a kulturális javak jogtalan behozatalának, kivitelének és tulajdona jogtalan átruházásának megakadályozását és megelőzését szolgáló eszközökről
- az 1995. évi UNIDROIT egyezmény a lopott vagy jogellenesen külföldre vitt kulturális javakról
- az 1954. évi hágai egyezmény a kulturális javak fegyveres összeütközés esetén való védelméről

és csekélyebb mértékben:

- a 2017. évi, az Európa Tanács egyezménye a kulturális örökséggel kapcsolatos bűncselekményekről (Nicosiai Egyezmény) és
- az 1983. évi USA törvény a kulturális tulajdon védelméről (angol nyelvű rövidítéssel: CCPIA vagy CPIA)

2. Mely javak tartoznak a Rendelet hatálya alá (a Rendelet tárgyi hatálya)?

V: A Rendelet alkalmazásában a kulturális javak olyan, **harmadik országban** – azaz olyan országban, amely az unióba történő behozatal idején nem EU-tagállam – **létrehozott vagy fellelt tárgyak, amelyek régészeti, őstörténeti, történelmi, irodalmi, művészeti vagy tudományos szempontból jelentősek és a Rendelet mellékletében felsorolt kategóriákba tartoznak.**

A Rendelet mellékletének A. része a kulturális javak alábbi kategóriáit tartalmazza:

- a) ritka állattani, növénytani, ásványtani és anatómiai gyűjtemények és példányok, illetve paleontológiai jelentőségű tárgyak;
- b) történelmi – beleértve a tudomány és a műszaki tudományok történetét, valamint a hadtörténetet és a társadalomtörténetet – vonatkozású javak, valamint a nemzet vezetőinek, gondolkodóinak, tudósainak és művészeinek életével és a nemzeti szempontból jelentős eseményekkel kapcsolatos javak;
- c) régészeti ásatások leletei (beleértve az engedélyezett és titkos ásatásokat egyaránt), szárazföldi vagy víz alatti régészeti felfedezésekből származó leletek;
- d) művészeti alkotások vagy történelmi műemlékek feldarabolt részei vagy régészeti lelőhelyek részei⁽¹⁾;

⁽¹⁾ *A liturgikus ikonokat és szobrokat – a különállókat is – ebbe a kategóriába tartozó kulturális javaknak kell tekinteni.*

- e) száz évesnél idősebb régiségek, például feliratok, érmék és vésett pecsétnyomók;
- f) etnológiai szempontból értékes tárgyak;
- g) művészeti értékkel bíró tárgyak, **úgy mint:**
 - i. teljes egészében kézzel, bármilyen hordozóra vagy anyag alapulvételével készített képek, festmények vagy rajzok (az ipari rajzok, valamint gyári úton előállított és kézíleg díszített cikkek kivételével);
 - ii. eredeti szobrok és szobrászművészeti alkotások, bármilyen anyagból;
 - iii. eredeti metszetek, lenyomatok és litográfiák (kőnyomatok);
 - iv. eredeti művészi együttesek és összeállítások bármely anyagból;

- h) ritka kéziratok és ősnyomtatványok;
- i) különleges érdeklődésre számot tartó régi könyvek, dokumentumok és kiadványok (történelmi, művészeti, tudományos, irodalmi stb.), egyedileg vagy gyűjteményben;
- j) postai bélyegek, okmánybélyegek és hasonló bélyegek, egyedileg vagy gyűjteményben;
- k) archívumok, beleértve a hang-, fénykép- és mozgófényképeszeti archívumokat;
- l) száz évesnél idősebb bútorok és régi hangszerek.

Tilos a fenti kategóriák valamelyikébe tartozó kulturális javak bejuttatása az EU-ba, ha azokat a létrehozásuk vagy fellelésük helye szerinti ország területéről **jogellenesen vitték ki** (lásd még: az „általános tilalmi szabályhoz” kapcsolódó 4., 5. és 7. kérdést és választ).

Azonban a fenti kategóriákba tartozó javak Unió területére történő **behozatalához nem minden kategória esetén** szükséges behozatali engedélyt vagy importőri nyilatkozatot beszerezni (a „behozatal” meghatározását lásd még a 10. kérdés-válasznál).

A kulturális javak Unióba történő behozatala csak a melléklet B. és C. részében felsorolt **alábbi kategóriák esetében** kötött **behozatali engedélyhez** vagy **importőri nyilatkozathoz** (Megjegyzés: a B. és C. rész az A. rész *alrészé*):

Behozatali engedély szükséges az alábbiakhoz:

- c) régészeti ásatások leletei (beleértve az engedélyezett és titkos ásatásokat egyaránt), szárazföldi vagy víz alatti régészeti felfedezésekből származó leletek; amelyek kora meghaladja a 250 évet
- d) művészeti alkotások vagy történelmi műemlékek feldarabolt részei vagy régészeti lelőhelyek részei; amelyek kora meghaladja a 250 évet.

Importőri nyilatkozat szükséges az alábbiakhoz:

- a) ritka állattani, növénytani, ásványtani és anatómiai gyűjtemények és példányok, illetve paleontológiai jelentőségű tárgyak; amelyek kora meghaladja a 200 évet és vámértéke a 18.000 eurót;
- b) történelmi – beleértve a tudomány és a műszaki tudományok történetét, valamint a hadtörténetet és a társadalomtörténetet – vonatkozású javak, valamint a nemzet vezetőinek, gondolkodóinak, tudósainak és művészeinek életével és a nemzeti szempontból jelentős eseményekkel kapcsolatos javak; amelyek kora meghaladja a 200 évet és vámértéke a 18.000 eurót;
- e) száz évesnél idősebb régiségek, például feliratok, érmék és vésett pecsétnyomók; amelyek kora meghaladja a 200 évet és vámértéke a 18.000 eurót;
- f) etnológiai szempontból értékes tárgyak; amelyek kora meghaladja a 200 évet és vámértéke a 18.000 eurót;

g) művészeti értékkel bíró tárgyak; amelyek kora meghaladja a 200 évet és vámértéke a 18.000 eurót; **úgy mint;**

i. teljes egészében kézzel, bármilyen hordozóra vagy anyag alapulvételével készített képek, festmények vagy rajzok (az ipari rajzok, valamint gyári úton előállított és kézzel díszített cikkek kivételével);

ii. eredeti szobrok és szobrászművészeti alkotások, bármilyen anyagból;

iii. eredeti metszetek, lenyomatok és litográfiák (könyvnyomatok);

iv. eredeti művészi együttesek és összeállítások bármely anyagból;

h) ritka kéziratok és ősnymtatványok; amelyek kora meghaladja a 200 évet és vámértéke a 18.000 eurót;

i) különleges érdeklődésre számot tartó régi könyvek, dokumentumok és kiadványok (történelmi, művészeti, tudományos, irodalmi stb.), egyedileg vagy gyűjteményben; amelyek kora meghaladja a 200 évet és vámértéke a 18.000 eurót.

2. (a) Mi a különbség a „c) régészeti ásatások leletei (beleértve az engedélyezett és titkos ásatásokat egyaránt), szárazföldi vagy víz alatti régészeti felfedezésekből származó leletek” és az „e) régiségek, például feliratok, érmék és vésett pecsétnyomók” kategóriák között?

V: **A régészeti tárgyak a régiségek egy fajtája.** Ezért zavarba ejtő lehet, hogy miért szerepelnek külön kategóriában az olyan különleges régiségek, mint a feliratok, érmék és vésett pecsétnyomók.

A c) kategóriába tartozó régészeti tárgyak és az e) kategóriába sorolt tárgyak közötti fő különbség az, hogy az utóbbiak viszonylag kis méretű régiségek, amelyeket a múltban nagy számban állítottak elő, és amelyek megjelenésükben nagyon hasonlóak lehetnek, például nagyon nehéz lehet megkülönböztetni az egyik római császár uralkodása alatt vert ezüst dénárt egy másik uralkodása alatt verttől, vagy az egyik ókori egyiptomi szkarabeusz pecsétnyomót egy másiktól.

Tekintettel a tárgyak hordozhatóságára és arra, hogy némelyik tárgyat már a létrehozásakor is forgalmazásra szántak, elfogadott nézet, hogy bizonyos esetekben nagyon nehéz, sőt lehetetlen lenne azok pontos származási helyét megállapítani.

Ezért az importőrökre nézve a jogszabály számos könnyítést tartalmaz, amelyek közül a legjelentősebb, hogy az EU-ba történő behozatalhoz – behozatali engedély helyett – elegendő egy importőri nyilatkozat, és hogy minden egyes tételre külön-külön alkalmazandó a 18.000 eurót meghaladó értékhatár. **Érmék esetében** továbbá egynél több hasonló érme is behozható

egyetlen importőri nyilatkozattal, és elfogadható az érmék csoportos fényképének csatolása az importőri nyilatkozathoz.

Ugyanakkor meg kell jegyeznünk, hogy **amennyiben egy importőr** – bármilyen okból, pl. a tárgy presztízsének növelése érdekében – olyan e) kategóriába tartozó tárgyakra **kíván behozatali engedélyt kérni**, amelyek megalapozottan tekinthetők ásatásból vagy víz alatti felfedezésből származó leleteknek, és ezért a c) kategóriába is sorolhatók, jogszerűen **kérhet és kaphat** ilyen engedélyt.

3. Ki és hogyan határozza meg, hogy egy tárgy „régészeti, őstörténeti, történelmi, irodalmi, művészeti vagy tudományos szempontból jelentős” vagy sem?

V: Sem az uniós importőr, sem az EU illetékes hatósága vagy vámhatósága nem hivatott meghatározni egy adott tárgy jelentőségét régészeti, őstörténeti, történelmi, irodalmi, művészeti vagy tudományos kontextusban. **Kizárólag a harmadik ország törvényei és rendeletei** határozzák meg, hogy a kulturális javak „jelentősnek” minősülnek-e az adott harmadik ország számára.

4. Mit takar az úgynevezett „általános tilalmi szabály”?

V: A Rendelet 3. cikkének (1) bekezdésében foglalt alaptétel szerint **tilos az Unióba olyan kulturális javakat bejuttatni, amelyeket jogellenesen vittek ki abból a harmadik országból, ahol azokat létrehozták és/vagy fellelték.**

5. Mit jelent a kulturális javak „bejuttatása”?

V: Bejuttatás alatt **a kulturális javaknak az Unió vámterületére bármilyen módon történő fizikai belépése** értendő. Így különösen bejuttatásnak minősül a javak Unió területén való áthaladása is.

Ez azért fontos, mert az árutovábbítás nem szerepel a Rendeletben „behozatalként” meghatározott vámeljárássok között, és árutovábbítás esetén nem kell behozatali engedélyt vagy importőri nyilatkozatot bemutatni a vámhatóságnak. Más szóval a „bejuttatás” jelentése tágabb, mint a „behozatalé”.

6. Hogyan állapítható meg, hogy a kulturális javakat jogszerűen vittek-e ki egy harmadik országból?

V: Annak meghatározására, hogy a kulturális javak jogszerűen léptek-e ki abból a harmadik országból, ahol létrehozták vagy fellelték őket – és így bejuttathatók-e az Unióba –, **az adott harmadik ország joga** az irányadó.

Ha például a kínai jogszabályok értelmében tilos a régészeti tárgyak Kínából történő kivitele, akkor azok X tagállamba történő bejuttatása még akkor is tilos, ha X tagállam jogszabályai nem tiltják vagy korlátozzák a kínai régészeti tárgyak kereskedelmét.

E tekintetben kétféle megkülönböztetést kell alkalmazni:

- a) Ha a kulturális javak **aktuálisan abban** az országban találhatók, ahol létrehozták/fellelték őket, és onnan exportálják az Unióba, az adott ország **mindenkor hatályos** joga az irányadó;
- b) Ha viszont a kulturális javakat korábban abból az országból vitték ki, ahol létrehozták/fellelték, most pedig egy *másik* harmadik országban találhatók és onnan viszik ki az Unióba, akkor **azt a jogot** kell figyelembe venni, **amely a kulturális javak létrehozásának/fellelésének országából történő kivitelük időpontjában érvényes volt**. Ha például a javakat 1954-ben exportálták Kínából, és az akkor hatályos jogszabály nem korlátozta volna az ilyen típusú tárgyak Kínából történő kivitelét, akkor a kulturális javak Unióba történő behozatala jogszerű lenne.

7. Mely kulturális javakra vonatkozik az általános tilalmi szabály?

Az általános tilalmi szabály a kulturális javaknak a Rendelet mellékletének A. részében felsorolt valamennyi kategóriájára vonatkozik. Az A. rész tartalmazza az 1970. évi UNESCO-egyezmény 1. cikkében felsorolt összes kategóriát¹.

A Rendelet mellékletének B. és C. részétől² eltérően az A. rész nem határoz meg minimális kor- vagy értékhatárokat, a régiségek, például feliratok, érmék vagy pecsétnyomók, valamint a régi bútorok kivételével (>100 év).

Ez azonban nem jelenti azt, hogy kor- és/vagy értékhatárok egyáltalán nem alkalmazandók. Ezek minden esetben a harmadik ország joga alapján kerülnek meghatározásra.

Ha például egy „A” harmadik országból származó 100 évesnél idősebb régészeti tárgy kivitele az „A” ország joga alapján tilos, akkor az Unióba történő behozatal is tilos lenne, még akkor is,

¹ A kulturális javak jogtalan behozatalának, kivételének és tulajdona jogtalan átruházásának megakadályozását és megelőzését szolgáló eszközökről szóló, 1970-ben Párizsban aláírt UNESCO-egyezmény volt a 2019/880 rendelet fő inspirációs forrása, mivel ez a kulturális javak tiltott kereskedelme elleni legszélesebb körben ratifikált nemzetközi eszköz, és tekintettel arra, hogy a rendelet hatálya valamennyi harmadik országra kiterjed.

² A Rendelet mellékletének B. és C. része a melléklet A. részének alrészei, azzal az eltéréssel, hogy a felsorolt kulturális javak kategóriáira vonatkozó kor- és értékhatárokat tartalmazzák.

ha az uniós jog és/vagy annak a tagállamnak a joga, ahová a tárgyat bejuttatták, csak a 250 évesnél idősebb régészeti tárgyak kereskedelmét korlátozná.

Másrészt az A. rész hatálya sem teljesen nyitott, abban az értelemben, hogy ha egy harmadik ország örökségvédelmi jogszabályai alapján megtiltaná a területéről az A. részben nem szereplő más kategóriákba tartozó javak kivételét, akkor azok Unióba történő bejuttatása jogszerű lenne.

8. Milyen intézkedéseket kell a tagállamoknak meghozniuk az általános tilalmi szabály végrehajtása érdekében?

Az általános tilalmi szabály végrehajtása **nem követeli meg a tagállamoktól az Unió vámterületére belépő kulturális javak rendszeres ellenőrzését.**

Másrészt, ha a tagállamok vámhatóságai vagy más hatóságai véletlenül gyanús szállítmányra bukkannak, például szűrőpróbaszerű ellenőrzés során vagy például egy harmadik ország hatóságától vagy az INTERPOL-tól kapott hírszerzési információ alapján, az általános tilalmi szabály előírja számukra, hogy **minden megfelelő intézkedést meghozzanak** a szállítmány feltartóztatása érdekében.

9. Mi az ICG-rendszer (kulturális javak behozatali rendszere) és hogyan fog működni?

V: A behozatali engedélyeket és az importőri nyilatkozatokat a Bizottság által központilag üzemeltetett modern elektronikus kezelő rendszer fogja központilag kezelni, amelyhez az EU valamennyi illetékes kulturális javak hatósága és vámhatósága, valamint a behozatali engedélyt kérelmező vagy importőri nyilatkozatot benyújtó gazdasági szereplők is hozzáférhetnek.

A rendszer papírmentes lesz. Az engedélyek kérelmezése, feldolgozása és elektronikus aláírása, valamint a nyilatkozatok elkészítése és benyújtása a vámhatóságokhoz a [TRACES NT](#) rendszeren keresztül történik, amelyet jelenleg a Bizottság SANTE Főigazgatósága a mezőgazdasági termékek tanúsítási folyamatára használ.

A vámügyi informatikai rendszerek ICG-vel való összekapcsolhatósága, a vonatkozó dokumentumok meglétének ellenőrizhetősége, vámellenőrzés esetén azok tartalmának ellenőrzése érdekében a rendszer kompatibilis lesz az EU meglévő egyablakos vámügyi tanúsítványcsere-rendszerével, a CERTEX-szel. A tervek szerint a rendszer 2025. június 28-án kezdi meg működését.

Az ICG-rendszer mindenféle internetkapcsolattal rendelkező eszközzel, asztali számítógéppel, táblagéppel, laptoppal stb. elérhető lesz a felhasználók számára, és tartalmazni fog egy felhasználói kézikönyvet, amely segítséget nyújt a felhasználóknak a technikai kérdésekben.

10. Mit jelent a „behozatal” a 2019/880 rendelet alkalmazásában?

V: A 2019/880 rendelet alkalmazásában a „behozatal” a **kulturális javak szabad forgalomba bocsátása** vagy a kulturális javak alábbi kategóriákba tartozó különleges vámeljárással alá vonása: a (vámraktározást és a vámszabad területeket magában foglaló) tárolás, (az **ideiglenes behozatalt és meghatározott célra történő felhasználást** magában foglaló) különleges felhasználás és **aktív feldolgozás**.

A kulturális javaktól függően az importőrnek behozatali engedélyt kell beszereznie, vagy importőri nyilatkozatot kell benyújtania annak a tagállamnak a vámhatóságához, ahol a kulturális javakat **először** helyezik forgalomba a fent említett vámeljárással valamelyike szerint. A Rendelet a következő esetekben ad **mentességet** a behozatali engedély beszerzése vagy az importőri nyilatkozat benyújtása alól:

- amennyiben az érintett kulturális javak **tértiárak**, azaz olyan javak, amelyek az Unióból történő kivitelük előtt uniós javaknak minősültek, és amelyek a visszaküldéskor és az Unióban történő szabad forgalomba bocsátáskor (elvileg 3 éven belül) megfelelnek a 952/2013/EU rendelet (az Unió Vámkódex) 203. cikkének (1) bekezdése szerinti vámmentességre vonatkozó feltételeknek;
- ha a javakat **oktatási, tudományos vagy kutatási célból ideiglenesen importálják**;
- ha a kulturális javakat **egy harmadik ország hatósága küldte az Unióba megőrzésre**, azok várható megsemmisülésének megakadályozása érdekében; és
- ha azokat ideiglenesen importálják **kereskedelmi művészeti vásáron való értékesítés céljából** (ez utóbbi esetben az engedély helyett importőri nyilatkozatot kell benyújtani; amennyiben azonban a tárgy értékesítésre kerül, úgy a tárgyra behozatali engedélyt szükséges kérelmezni az ICG rendszerben).

11. Mi a különbség a behozatali engedély és az importőri nyilatkozat között?

V: A behozatali engedély a Rendelet mellékletének B. részében felsorolt kulturális javak (régészeti tárgyak és feldarabolt műemlékek 250 évnél idősebb részei) Unióba történő behozatalára jogosító engedély. Az engedélyt annak a tagállamnak a kijelölt illetékes hatóságánál lehet kérelmezni, ahová először importálják a javakat, és azt a javak bemutatásakor a vámhatóságok rendelkezésére kell bocsátani.

A behozatali engedély iránti kérelmek a kérelmező által a Rendelet 4. cikke szerint benyújtott bizonyítékok alapján adhatók meg/utasíthatók el.

A Rendelet mellékletének C. részében felsorolt kulturális javakra vonatkozóan importőri nyilatkozatot a vámhatósághoz kell benyújtani. Az 5. cikkben foglaltaknak megfelelően ez

egyrészt az adott kulturális javak birtokosának a harmadik országból történő jogszerű kivitelre vonatkozó, aláírt nyilatkozatából, másrészt a kulturális javakat részletesen leíró szabványosított részből áll. Az alátámasztó okmányokat – ha szükségesek, például a harmadik országból származó kiviteli engedélyeket – nem kell feltölteni a rendszerbe az importőri nyilatkozatokhoz, de azoknak a javak birtokosánál kell lenniük arra az esetre, ha a vámhatóságok kérik azok felmutatását.

12. Mit tehetek, ha nem tudható, hogy melyik országban hozták létre vagy fedezték fel az adott tárgyat, vagy ha a tárgy már nagyon régen elhagyta az adott országot és az eredetére vonatkozó bizonyítékok nehezen fellelhetők?

A kivitel jogszerűsége azon országnak a kivitel időpontjában hatályos szabályai és előírásai alapján kerül meghatározásra, ahol a tárgyat létrehozták és/vagy fellelték.

Amennyiben a javak létrehozásának és/vagy fellelésének országa nem határozható meg biztosan, vagy ha az ország ismert, de a kulturális javakat 1972. április 24. előtt³ vitték ki onnan, **az importőrnek lehetősége van arra**, hogy ehelyett azt igazolja, hogy a javakat jogszerűen vitték ki abból az országból, amelyben a javak az Unióba történő feladást megelőzően folyamatosan legalább 5 évig voltak fellelhetők.

Ezzel kapcsolatban fontos megjegyezni, hogy „az utolsó ország, ahol a kulturális javak több mint 5 évig voltak fellelhetők” nem feltétlenül kell, hogy harmadik ország legyen, hanem **lehet egy EU tagállam is**, ha a kulturális javak korábban ott voltak, majd újra kivitték őket. Például behozatali engedély beszerzéséhez kötött kulturális javakat 70 évvel ezelőtt kivittek abból az országból, ahol készültek, és egy amerikai gyűjtő az Amerikai Egyesült Államokba vitte azokat; tíz évvel ezelőtt a gyűjtő örökösei eladták egy franciaországi művészeti galériának; három évvel ezelőtt a művészeti galéria eladta és Japánba exportálta, ahonnan az EU-ba fogják szállítani azokat. Az importőr nem talál semmilyen dokumentációt, mert a javak már régen elhagyták a létrehozási helyük szerinti harmadik országot. Az importőrnek lehetősége van arra, hogy az abból az országból való kivitelt igazolja, ahol a javak utoljára 5+ évig fellelhetők voltak, ami ebben az esetben Franciaország. Tájékozódnia kell az eladónál a tárgy eredetéről, és az eladónak bizonyítékot kell szolgáltatnia arról, hogy a tárgy több mint hetven évig a gazdag amerikai gyűjtő tulajdonában volt.

Ugyanez vonatkozik azokra az országokra is, amelyek korábban tagállamok voltak, de az Unióba történő behozatal pillanatában már nem azok; példa: a kulturális javakat egy olyan ősi

³A kérelmezőnek (bármely rendelkezésre álló eszközzel) bizonyítania kell, hogy a kulturális javakat 1972. április 24. előtt vitték ki abból az országból, ahol azokat létrehozták és/vagy fellelték.

civilizáció hozta létre, amelynek területén ma három különböző ország helyezkedik el, és nehéz meghatározni, hogy melyik országban hozták létre és/vagy fedezték fel. Az importőr azonban igazolni tudja, hogy a javak 8 évig az Egyesült Királyságban voltak, amikor az még az EU tagállama volt, és ez volt az utolsó ország, ahol a javak 5 évnél hosszabb ideig fellelhetők voltak. Ebben az esetben az importőrnek lehetősége lenne bizonyítani, hogy a javakat jogszerűen, a kivitel időpontjában hatályos szabályoknak és előírásoknak megfelelően vitték ki az Egyesült Királyságból.

13. Mi a helyzet akkor, ha nincs olyan harmadik ország, ahol a kulturális javak legalább 5 évig fellelhetők voltak, és nem lehet megállapítani, hogy mikor hagyták el a származási/fellelési országot?

Más szóval, ez egy olyan kulturális javakkal kapcsolatos eset, amely esetében nincs bizonyíték arra, hogy a tárgy jogszerűen hagyta el a létrehozás/fellelés helye szerinti országot – mivel a kivitel jogszerűségét nagyon gyakran az az időpont határozza meg, amikor elhagyta az országot (pl. a kiviteli korlátozások/tilalmak hatálybalépése előtt vagy után) –, míg, még ha feltételezzük is, hogy 1972. április 24. előtt, azaz több mint fél évszázaddal ezelőtt hagyta el az országot, az importőr vagy inkább az a személy, aki a tárgyat eladta neki, nem tudja megmondani, hogy hol volt ez idő alatt, és arra sincs bizonyítékuk, hogy a tárgy bárhol a világon 5 évnél hosszabb ideig tartózkodott volna.

Tekintettel arra, hogy a harmadik országból történő jogszerű kivitelt elsősorban a **behozatali engedély** megszerzéséhez kell igazolni, és hogy a régészeti tárgyak és a műemlékek feldarabolt részei – **különösen veszélyeztetett** kulturális örökség, amelyre **szinte minden országban kiviteli tilalmak és korlátozások vonatkoznak** – esetében a behozatali engedély beszerzése szükséges, a [legális] eredetre vonatkozó információ feltűnő hiánya ilyen esetben arra utalhat, hogy a régiséget ellopták és/vagy az titkos ásatásból származik. Nem lenne bölcs dolog ilyen tárgyat megvásárolni.

Mindenesetre a fentieket figyelembe véve az importőrnek nem lenne módja arra, hogy „[rendelkezésre bocsássa] az azt bizonyító információkat, hogy a szóban forgó kulturális javak kivitele egyrészt abból az országból történt, ahol azokat létrehozták vagy fellelték, másrészt pedig hogy a kivitelre az említett ország törvényeivel és jogszabályaival összhangban került sor; illetve amennyiben a kulturális javaknak az ország területéről való kivitele időpontjában nem voltak hatályban ilyen törvények vagy jogszabályok, ezt a tényt [bizonyítsa]”, ahogyan azt a Rendelet 4. cikkének (4) bekezdése előírja ahhoz, hogy az illetékes hatóság megadhassa a behozatali engedélyt.

14. Milyen típusú dokumentumokkal lehet alátámasztani a behozatali engedély iránti kérelmet?

V: A jogszerű kivitel igazolására a szó szoros értelmében **bármilyen bizonyítási eszköz elfogadható**. A tárgy eladójának meg kell tudnia adnia Önnek a tárgy eredetére vonatkozó információkat. Ha nem tudja, akkor a tárgy eredete gyanús lehet.

A kiviteli igazolás/engedély stb. megszerzését előíró harmadik országok esetében a kérelmezőnek **a behozatali engedély iránti kérelmével együtt fel kell töltenie ezt az okmányt is**. Ha valamilyen (jogszerű) okból ezt nem tudja megtenni, lehetősége lesz arra, hogy megmagyarázza, miért nem rendelkezik ezzel az okmánnyal (pl. a javak a kiviteli igazolásra vonatkozó jogszabály hatálybalépése előtt hagyták el a harmadik országot), és a kérelmet átvevő illetékes hatóság feladata lesz, hogy eseti alapon és a benyújtott egyéb alátámasztó bizonyítékok alapján eldöntse, hogy a kiviteli igazolás hiánya ellenére is ki lehet-e adni az engedélyt.

A kérelmezőnek fényképeket is csatolnia kell a kulturális javakról (lásd a Bizottság 2021. június 24-i (EU) 2021/1079 végrehajtási rendelete I. mellékletét).

A behozatali engedély iránti kérelem szabványos formanyomtatványa tartalmaz egy **aláírt nyilatkozatot** is, amelyben a kérelmező kifejezetten felelősséget vállal a kérelemben tett valamennyi állítás valóságtartalmáért, és kijelenti, hogy kellő gondossággal eljárva megbizonyosodott arról, hogy a behozni kívánt kulturális javakat jogszerűen vitték ki az érintett országból.

A behozatali engedély iránti kérelem alátámasztására benyújtandó egyéb dokumentumtípusok **többek között** a következők lehetnek:

- (i) a kulturális javak múltbeli mozgását igazoló vámokmányok;
- (ii) az adásvételt igazoló számlák;
- (iii) biztosítási dokumentumok;
- (iv) fuvarokmányok;
- (v) a tárgyak állapotáról szóló jelentések;
- (vi) tulajdonjogot igazoló okiratok, beleértve a közjegyzői okiratba foglalt végrendeleteket vagy kézzel írott végrendeleteket, amelyeket a létrehozásuk szerinti ország jogszabályai szerint érvényesnek nyilvánítottak;
- (vii) az exportőr, az eladó vagy más harmadik személy által egy harmadik országban és annak jogszabályaival összhangban, eskü alatt tett nyilatkozatok, amelyek tanúsítják, hogy a kulturális javak mikor hagyták el azt a harmadik országot, ahol azokat létrehozták vagy fellelték, vagy más olyan eseményeket, amelyek alátámasztják az onnan történő jogszerű kivitelt;

(viii) szakértő vélemények;

(ix) múzeumi kiadványok, kiállítási katalógusok és vonatkozó szakmai folyóiratokban megjelent cikkek;

(x) aukciós katalógusok, hirdetések és egyéb promóciós értékesítési anyagok;

(xi) fényképes vagy mozgóképes bizonyíték, amely alátámasztja a kulturális javaknak az érintett országból történő kivitelének jogszerűségét, vagy lehetővé teszi annak megállapítását, hogy a kulturális javak mikor voltak ott, illetve mikor hagyták el az adott ország területét.

Felhívjuk a figyelmét, hogy bár a behozatali engedély megszerzése esélyeinek növelése érdekében ajánlott a javak eredetére vonatkozóan rendelkezésre álló valamennyi dokumentumot előre felölteni; gyakorlatilag a kérelem elkészítésekor nem kell más dokumentumot feltölteni, kivéve **a harmadik országtól származó kiviteli igazolást** (adott esetben, lásd fentebb) és **a kulturális javak fényképeit**. Az illetékes hatóságnak azonban jogában áll a kérelem benyújtásától számított 21 napon belül további információkat vagy dokumentációt kérni.

15. Ki állítja ki a behozatali engedélyt és az importőri nyilatkozatot?

V: Annak a tagállamnak az illetékes hatóságai – például a kulturális ügyekkel foglalkozó közszolgálatok –, ahová a kulturális javakat először hozzák be, a 4. cikk (2) bekezdésével összhangban fogadják a behozatali engedély iránti kérelmeket és adják ki a behozatali engedélyeket.

Az importőri nyilatkozatot pedig annak a személynek kell megtennie az (online) ICG-rendszerben, aki kulturális javakat kíván behozni harmadik országból az Unióba, és azt a vámáru-nyilatkozattal együtt kell benyújtani az uniós vámhatósághoz (az importőri nyilatkozat hivatkozási számának a megfelelő adatelemet tartalmazó rovatban történő feltüntetésével). A vámügyi elektronikus rendszerek automatikusan ellenőrizni tudják annak meglétét, a vámtisztviselők pedig – a szállítmány ellenőrzésre való kiválasztása esetén – az ICG-rendszerben az egyablakos CERTEX kapcsolatnak köszönhetően áttekinthetik annak tartalmát.

16. Hogyan zajlik a behozatali engedély kérelmezésének folyamata?

V: Aki egy harmadik országból 250 évesnél régebbi régészeti tárgyakat vagy műemlékrészeket kíván behozni az Unióba, annak behozatali engedélyt kell kérelmeznie annak a tagállamnak az illetékes hatóságánál, ahol a kulturális javakat először kívánják az Unióba történő belépést lehetővé tevő vámeljárást alá vonni, **kivéve az árutovábbítást**.

Az illetékes hatóság megvizsgálja a kérelemmel együtt benyújtott bizonyítékokat, és kiadja a behozatali engedélyt, vagy elutasítja a kérelmet. Az elutasításról értesíti a többi tagállam illetékes hatóságait (ICG figyelmeztető jelzésen keresztül). Az illetékes hatóság a kérelem kézhezvételétől számított 21 napon belül további információkat vagy dokumentumokat kérhet az importőrtől. Ez alatt a 21 napos időszak alatt egynél több kiegészítő tájékoztatás iránti kérelem is benyújtható. A kérelmezőnek 40 napon belül meg kell adnia a kért kiegészítő tájékoztatást, ellenkező esetben a kérelmet hiányosként elutasítják. Ha a kérelmező minden szükséges információt megadott, azaz a kérelem hiánytalannak minősül, az illetékes hatóságnak 90 nap áll rendelkezésére a döntéshozatalra. Ha az illetékes hatóság az első 21 napon belül nem kér további tájékoztatást, a döntést a kérelem kézhezvételétől számított 90 napon belül kell meghoznia.

Az engedély kiadását követően a kulturális javak behozhatók az Unióba. Az engedélyt rögzíteni kell az ICG-rendszerben, és annak hivatkozási kódját fel kell tüntetni a vám-árunyilatkozaton, annak benyújtásakor.

17. Hogyan zajlik az importőri nyilatkozat benyújtásának folyamata?

V: Az importőrnek az elektronikus ICG-rendszerben kell elkészítenie a nyilatkozatot, és azt ezúton kell a vám-árunyilatkozattal együtt a vámhatóságok rendelkezésére bocsátania (az egyablakos CERTEX kapcsolaton keresztül) a kulturális javak behozatala előtt.

A vámhatóságoknak meg kell győződnie arról, hogy a behozandó javak megegyeznek az importőri nyilatkozatban leírtakkal, és hogy a vám-árunyilatkozat tartalmaz hivatkozást erre a nyilatkozatra. Amennyiben a kulturális javakat vámszabad területi eljárás alá vonják, a tárgyak vám elé állításakor hivatkozni kell az importőri nyilatkozatra.

18. Szükség van-e az Európai Unión kívüli nyaraláson, külföldön vásárolt tárgyakhoz behozatali engedélyre vagy importőri nyilatkozatra?

V: Igen. A 2019/880 EU rendelet mellékletének B. és C. részében felsorolt javak leírásának megfelelő bármely tárgyhöz az illetékes hatóság által kiállított behozatali engedélyre vagy a vámhatósághoz benyújtott importőri nyilatkozatra van szükség, függetlenül attól, hogy az importőr a műtárgypiac hivatásos szereplője vagy alkalmi műtárgyvásárló/gyűjtő.

Meg kell jegyezni azt is, hogy az importőri nyilatkozatok esetében a nyilatkozatot tevő személynek rendelkeznie kell a szükséges igazoló dokumentumokkal arra az esetre, ha a vámhatóság kiválasztja a szállítmányt ellenőrzésre, és kéri a bizonyító okmányok megtekintését.

19. A behozatali engedély megszerzésének van e ügyintézési díja?

V: Az egyes tagállamok illetékes hatóságai döntenek arról, hogy a behozatali engedély iránti kérelmek átvételéért és feldolgozásáért díjfizetési kötelezettséget rónak-e a kérelmezőkre. Magyarországon az eljárás díjmentes.

Ami az egyéb költségeket illeti, a kérelmezőnek kell viselnie a kérelemmel, valamint a behozatali alakításokkal és eljárásokkal kapcsolatos valamennyi költséget, pl. a javak átmeneti megőrzésének díját, a benyújtott alátámasztó okmányok fordítását, az általa megbízott értékbecslő szakértők díját stb.

20. Meddig érvényesek a behozatali engedélyek?

V: A behozatali engedélynek érvényességének két esemény jelezheti a végét, így azt mondhatjuk, hogy egy behozatali engedély akkor „jár le”, amikor az alábbi események valamelyike bekövetkezik:

- a tárgyat **szabad forgalomba bocsátják** (azaz a behozatali vámok és illetékek megfizetése, a kereskedelempolitikai intézkedések alkalmazása és az egyéb alaki követelmények teljesítése után a nem uniós országból származó javak „uniós árukká” válnak, azokat vámkezelik és az importőrnek kiadják), vagy

- miután a javakat szabad forgalomba bocsátás nélkül, e jogszabályban „behozatalként” meghatározott vám eljárás alá vonták (azaz vámraktárban vagy vámszabad területen történő tárolás, ideiglenes behozatal; aktív feldolgozás), a javakat **újra kiviszik** az Unióból.

Következésképpen, ha a javakat az Unióban a szabad forgalomba bocsátástól eltérő, egymást követő különböző vám eljárások alá vonják, nem kell új engedélyt kérni minden egyes eljárásra, csak az első olyan vám eljárásra, amelyet a Rendelet „behozatalként” határoz meg (lásd a 10. kérdést és választ).

21. Mennyi ideig tart az engedély megszerzésére irányuló eljárás?

V: A 4. cikk (7) bekezdése szerint az illetékes hatóságnak 90 nap áll rendelkezésére attól a pillanattól számítva, hogy elegendő információt kap a kérelmezőtől („hiánytalan kérelem”), hogy döntsön az engedély megadásáról vagy elutasításáról.

Ha a kérelemmel együtt benyújtott információk nem elegendőek annak megállapításához, hogy a kulturális javakat jogszerűen vitték-e ki a harmadik országból, az illetékes hatóságnak a kérelem kézhezvételétől számított 21 nap áll rendelkezésére, hogy további vagy hiányzó információkat vagy dokumentumokat kérjen. A kérelmezőnek 40 nap áll rendelkezésére a kért kiegészítő információk benyújtására. Ebben az esetben a 90 napos időszak nem kezdődik meg

addig, amíg a kérelmező be nem nyújtja a kért kiegészítő információkat. Ha a 40 nap anélkül telik el, hogy a kérelmező benyújtotta volna a kért információkat, a kérelmet hiányosként elutasítják.

22. Megtámadható/fellebbezhető az illetékes hatóság határozata?

V: Igen, a tagállamok valamennyi közigazgatási rendszerében közös, hogy a kedvezőtlen közigazgatási határozat címzettje az adott tagállam vonatkozó jogszabályaiban meghatározott eljárások szerint fellebbezhet a határozat ellen.

Az illetékes hatóságnak a behozatali engedély iránti kérelmet elutasító határozatában meg kell jelölnie az elutasítás indokait és a (nemzeti rendelkezések és közigazgatási gyakorlat alapján) rendelkezésre álló fellebbezési lehetőségeket.

23. A behozatali engedély igazolásul szolgál-e a javak törvényes tulajdonjogára vagy eredetére?

V: Nem. A 4. cikk (3) bekezdése értelmében a tagállam illetékes hatósága által kiállított behozatali engedély nem értelmezhető a tulajdonjog vagy az eredet bizonyítékeként. Kizárólag **a tárgynak** az Unió vámterületére történő **behozatalát engedélyezi**. Ezen túlmenően a behozatali engedély **bármikor visszavonható**, ha az engedély megadásának alapjául szolgáló információk tévesnek vagy hamisnak bizonyulnak.

24. Szükség van-e behozatali engedélyre (vagy importóri nyilatkozatra) az EU területét elhagyó és az EU-ba visszatérő javak esetében?

V: Nem, ha a kulturális javakat az Unió vámterületén hozták létre vagy fedezték fel, vagy ha – földrajzi eredetüktől függetlenül – az Uniós Vámkodeks 203. cikke szerinti tértáruknak minősülnek (azaz három éven belül visszatérnek az Unió területére az említett cikkben előírt feltételek mellett).

25. „A” tagállam állampolgára vagyok, de „B” tagállamon keresztül lépek be az Unióba. Kérhetek-e behozatali engedélyt a saját tagállamomon keresztül?

V: Az engedélyt abban a tagállamban kell kérelmezni, ahová a javakat először hozzák be. A Rendelet „behozatal” alatt a következőket érti: vagy az Unióban történő szabad forgalomba bocsátás, vagy az javak különleges vám eljárás alá vonása, például vámraktárban vagy vámszabad területen történő tárolás, ideiglenes behozatal, meghatározott célra történő

felhasználás vagy aktív feldolgozás. Az árutovábbítási eljárás nem minősül „behozatalnak” és nem is értelmezhető akként.

Ennélfogva az érintett személy dönthet úgy, hogy a javakat „B” tagállamba importálja, vagy tranzitban tartja az „A” tagállamba történő feladásig és majd ott importálja. A döntésétől függően az „A” vagy a „B” tagállam hatósága lesz illetékes a kérelem mérlegelésére és az engedély kiadására.

26. Egy korlátozott ideig tartó, ideiglenes kiállításra hozok be egy tárgyat, ami után ismét elhagyom az Uniót; ebben az esetben is szükségem van behozatali engedélyre?

V: A Rendelet 3. cikke (4) bekezdésének c) pontja értelmében az oktatási, tudományos, megőrzési, helyreállítási, kiállítási, digitalizálási, előadó-művészeti vagy kutatási célból **múzeum, tudományos vagy hasonló intézmény** által az Unióba ideiglenesen behozott tárgyakhoz nem szükséges behozatali engedély vagy importőri nyilatkozat. Az **intézménynek azonban regisztrálnia kell az ICG-rendszerben**, hogy részesülhessen a mentességben (ez egyfajta állandó engedély ideiglenes behozatalra, amelyhez az uniós vámhatóságok hozzáféréssel rendelkeznek).

A kulturális tárgyak **értékesítés céljából** történő kiállítása nem tartozik e mentesség hatálya alá. Felhívjuk a figyelmet, hogy ez a mentesség csak **a regisztrált kedvezményezett intézmények által ideiglenes behozatali** vám eljárás alá vont kulturális javakra vonatkozik. A kulturális javak végleges behozatalára (szabad forgalomba bocsátás) vagy tárolására (pl. vámraktárban vagy vámszabad területen) az Unióban a szokásos eljárások és követelmények vonatkoznak.

27. Kell-e engedély a kereskedelmi célú művészeti vásárokra behozott kulturális javakra?

V: A Rendelet 3. cikkének (5) bekezdése szerint (a Rendelet mellékletének B. részében felsorolt kategóriákba tartozó tárgyak esetében) nem szükséges azonnal behozatali engedély; ehelyett az ICG-ben importőri nyilatkozatot lehet készíteni és benyújtani a vámhatósághoz olyan kulturális javak esetében, amelyeket kereskedelmi műtárgyvásáron való bemutatás és értékesítés céljából ideiglenes behozatal alá vontak.

Ha azonban a kulturális javak a kereskedelmi művészeti vásár befejezése után az Unióban maradnak (például azért, mert az Unióban letelepedett személynek adták el őket), akkor behozatali engedélyre van szükség. A behozatali engedély iránti kérelmet abban a tagállamban kell benyújtani, ahol a művészeti vásárra sor került (mivel az ideiglenes behozatali eljárás a javak első „behozatalának” minősül). Az ICG-rendszerben már van egy olyan funkció, amely

lehetővé teszi az e célból kiállított importóri nyilatkozat átalakítását behozatali engedély iránti kérelemmé.

Végül ne feledjük, hogy ez az eltérés pontosan az, ami: eltérés. Ha valaki egy kereskedelmi művészeti vásáron értékesítésre szánt tárgyat szeretne behozni, mindig lehetősége van a szokásos eljárást követni, és eleve behozatali engedélyt kérni.

28. A kulturális javakat az engedélyezési eljárás idejére az illetékes hatóságnál kell hagynom?

V: Nem. A kulturális javak fizikai jelenléte az Unióban nem mindig szükséges ahhoz, hogy a birtokos behozatali engedélyt igényelhessen és kaphasson. Az illetékes hatóság azonban kérheti a kérelmezőt, hogy a javakat **fizikai ellenőrzés** céljából bocsássa rendelkezésére. Ekkor a kérelmező köteles azokat behozni az Unióba, és a vámhatóságnál vagy más, az illetékes hatóság illetékessége alá tartozó helyiségben ideiglenes raktárba kell helyeznie, ahol az illetékes hatóság ellenőrizheti azokat.

Amennyiben a kulturális javak a behozatali engedély kiadása előtt érkeztek az EU-ba, azokat nem lehet szabad forgalomba bocsátani vagy más vám eljárás alá vonni, mivel a behozatali engedély hiányzik. Ezért a javaknak az engedély megadásáig ideiglenes megőrzésben kell maradniuk (legfeljebb 90 napig maradhatnak ott, utána az importőrnek újra exportálnia szükséges azokat vagy át kell adnia azokat a vámhatóságnak).

Ezért, ha egy adott esetben kétséges, hogy a behozatali engedélyt meg fogják-e adni (pl. a kérelmezőnek nagyon kevés információ vagy semmilyen információ nem áll rendelkezésére a tárgy eredetéről), **célszerű a behozatali engedélyt a javak szállítása előtt kérelmezni**. Az illetékes hatóság belátása szerint és amennyiben szükségesnek ítéli, a fizikai ellenőrzés távoli videókapcsolat segítségével is elvégezhető (az (EU) 2021/1079 végrehajtási rendelet 6. cikkének (3) bekezdése).

A tagállam dönthet úgy, hogy a kulturális javak szabad forgalomba bocsátása előtt ideiglenes tárolásáért további raktározási/tárolási vagy adminisztrációs díjat számít fel.

29. Nem ismerem teljesen a birtokomban lévő kulturális javak tulajdonjogi előzményeit. Ha engedélyt kérek kockáztatom-e a tárgy lefoglalását?

V: Ha kiderül, hogy a kulturális javakat az alkalmazandó jogszabályok megsértésével vitték ki annak az országnak a területéről, ahol azokat létrehozták vagy fellelték, vagy ha a tárgyat ellopták törvényes tulajdonosától, az illetékes hatóság vagy a vámhatóság köteles meghozni a megfelelő intézkedéseket a vonatkozó uniós és nemzeti jogszabályok, például a büntetőjogi

rendelkezések (pl. a lopás, csalás, bűncselekményből származó jövedelem elfogadása vagy értékesítése, stb. elleni jogszabályok) alapján.

30. Mi történik, ha az engedély iránti kérelmet elutasítják? Lefoglalják a tárgyat?

V: Az az elutasítás indokától függ. A 4. cikk (7) bekezdése négy fő okot sorol fel, amelyek miatt a behozatali engedély iránti kérelem elutasítható, és amelyek közül az első, a harmadik és a negyedik esetben az uniós hatóságoknak megfelelő nyomon követési intézkedéseket kell hozniuk, beleértve a tárgy elkobzását is; nevezetesen, ha kiderül, hogy a tárgyat illegálisan vitték ki (csempészték) a harmadik országból, ha lopással vagy csalással vették el törvényes tulajdonosától, vagy ha a származási országnak a tárgy visszaszolgáltatása iránti keresete folyamatban van.

Ha azonban az elutasítás oka az volt, hogy a kérelmező nem szolgáltatott elegendő információt (hiányos kérelem), és az illetékes hatóságnak nincs oka feltételezni, hogy a tárgyat illegálisan exportálták, vagy hogy az bűncselekményből származik, akkor nincs ok a tárgy lefoglalására. Végül, magától értetődik, hogy az elkobzás vagy lefoglalás kérdése csak akkor merül fel, ha a tárgy fizikailag jelen van az Unió vámterületén.

31. Hogyan tudja igazolni egy kérelmező, hogy a birtokában lévő tárgy eredetileg az EU-ból származik?

V: A valamely tagállamban létrehozott vagy fellelt kulturális javakhoz nem szükséges behozatali engedély vagy importőri nyilatkozat. Ha ezt a behozatalkor a vámvizsgálat során vitatják, akkor az európai származást igazoló bármilyen bizonyíték (pl. művészettörténeti szakértői értébecslés; korábbi kiviteli engedélyek; tulajdonjogi okmányok; vám-, biztosítási vagy szállítási okmányok stb.) felhasználható annak igazolására, hogy a tárgy az EU-ból származik.

32. Abban az országban, ahonnan importálok, nincs kiviteliengedély-kötelezettség vagy rendszer. Milyen egyéb módon tudom alátámasztani a kérelmemet?

V: A kérelmezőnek csak azt kell jeleznie a kérelem formanyomtatványán a megfelelő rész bejelölésével, hogy a tárgynak az adott országból való kivitele nem kötött engedélyhez, jogosítványhoz vagy tanúsítványhoz. Ilyen esetekben esetleg feltölthet minden olyan rendelkezésre álló dokumentumot, amely igazolja, hogy a javakat valóban az adott országból viszik ki (pl. szállítási, vám- vagy biztosítási dokumentumok).

33. Kérhetek behozatali engedélyt vagy benyújthatok importőri nyilatkozatot a határon?

V: A behozatali engedély iránti kérelmet elvileg bármikor be lehet nyújtani. Így lehetséges, hogy a gazdasági szereplő csak azután kérjen behozatali engedélyt, hogy a szóban forgó kulturális javak megérkeztek az Unióba.

Ebben az esetben szem előtt kell tartani, hogy a javak csak 90 napig maradhatnak ideiglenes megőrzésben a vámhatóságnál. Ha ez idő alatt nem vonják vámeljárással alá (amelyhez szükséges az engedély megléte), akkor azokat újra exportálni szükséges vagy át kell adnia azokat a vámhatóságnak.

Előfordulhat, hogy az illetékes hatóság további tájékoztatást kér a kérelmezőtől, amely esetben az engedély kiadására irányuló eljárás 90 napnál hosszabb ideig is eltarthat. Az importőrnek is meglehetősen biztosnak kell lennie abban, hogy a behozatali engedély iránti kérelmét sikeresen elbírálják, mielőtt a kulturális javakat elszállíttatná, mert ha a kérelmet elutasítják, akkor a javakat újra kell exportálnia. Ezen okok miatt általában ajánlatos a szállítás előtt behozatali engedélyt kérni.

Többé-kevésbé ugyanez vonatkozik az Unióba érkező, importőri nyilatkozathoz kötött kulturális javakra is (akár szállító, akár utazó szállítja), és amelyeket a vámhatóság ellenőrzésre kiválaszt: a javak birtokosának az ICG-rendszerben importőri nyilatkozatot kell készítenie – ha ezt a javak érkezése előtt nem készítette el, akkor a javak érkezése után, a javak ideiglenes megőrzése alatt is elkészítheti (lásd még a 37a. kérdést). A vámhatóság a kulturális javak ellenőrzésre történő kiválasztása után betekintést kérhet az importőr importőri nyilatkozatában a birtokában lévőként megjelölt, eredetet igazoló okmányokba. Például a javak birtokosa az importőri nyilatkozatban azt állítja, hogy rendelkezik a harmadik országtól származó kiviteli engedéllyel egy nagy festőművésznek az Unióba behozott festményére; ezt az engedélyt kérésre be kell mutatni a vámhatóságnak.

34. Egy kulturális tárgy új tulajdonosaként használhatom-e a korábbi tulajdonosnak kiadott engedélyt? Honnan tudhatom, hogy egy adott tárgyra már kiadtak engedélyt?

V: Ez a kérdés két különböző helyzetre vonatkozhat:

Az első olyan kulturális javak esete, amelyeket korábban engedéllyel hoztak be az Unióba, majd kivittek, és most egy *másik személy* újra be akarja hozni.

A második eset, amikor egy leendő uniós importőr behozatali engedélyt kér, azt megkapja, majd a termék szállítása előtt egy másik uniós személy megszerzi a termék tulajdonjogát az engedély jogosultjától, és azt be kívánja hozni.

Az első esetben a törvény bizonyos könnyítéseket ír elő, azaz, ha a későbbi importőrnek tudomása van a korábbi behozatali engedély létezéséről (például a kulturális javak eladójától kapott tájékoztatás alapján), akkor a kérelemben feltüntetheti annak hivatkozási számát, és ebben az esetben csak azt kell bizonyítani, hogy a **kulturális javak** az előző behozatalt követően **elhagyták az Uniót** (könnyű bizonyítani, ha a kulturális javakat még nem szállították el, és jelenleg az Unión kívül találhatók), és hogy **megegyeznek azzal a tárggyal, amelyre a korábbi engedélyt kiadták** (ez is egyszerű, ha összehasonlítja a korábbi engedélyen szereplő fényképeket az új engedély iránti kérelemben szereplő fényképekkel). Amennyiben ez a két elem megállapításra kerül, az illetékes hatóságnak főszabály szerint már nem kell tovább vizsgálódnia, és máris kiállíthatja az új behozatali engedélyt.

A második eset bonyolultabb lehet. A Rendelet előírja, hogy a behozatali engedélyt a javak birtokosa kérelmezi, ezért problémát okozhat, ha a tényleges behozatal időpontjában a javak birtokosa nem az a személy, akit a behozatali engedély birtokosaként megjelöltek.

Emellett a behozatali engedély iránti kérelem benyújtásakor a kérelmezőt jogszabályi felelősség terheli az engedély megszerzése érdekében tett állításai és a bemutatott bizonyítékok tekintetében. Ha a behozatali engedély átruházása engedélyezett lenne, kit terhelne a felelősség abban az esetben, ha később kiderülne, hogy például egy kulcsfontosságú alátámasztó dokumentum hamisítvány? A kérelmezőt vagy azt a személyt, akire az engedélyt átruházták. Továbbá, ha a kulturális javak eredetére vonatkozó valamennyi benyújtott információ helyes és igaz, de az a személy, aki ezt követően a saját nevében végzi el a behozatalt, pl. a tárgyat az engedélyezettől eltérővel helyettesíti, akkor ki viseli a felelősséget? Ezért a szükségtelen bonyodalmak elkerülése érdekében erősen ajánlott, hogy a tulajdonjog átruházása esetén a behozatali engedély kiadása után, de a kulturális javak EU-ba érkezése előtt a következő tulajdonos saját nevében kérjen behozatali engedélyt, felhasználva a javak előző tulajdonosa és eladója, azaz az előző engedély jogosultja által rendelkezésére bocsátott eredetre vonatkozó információkat. Mivel az információ megegyezne a sikeres engedélykérelemhez használt információkkal, nem kétséges, hogy a későbbi kérelem is sikeres lesz.

35. A kulturális tárgyak behozatalára vonatkozóan van-e külön eljárás az elektronikus rendszer működésbe lépése előtt?

V: Nincs. A 2019/880 rendelet 3. cikkének (2)–(5), (7) és (8) bekezdése, 4. cikkének (1)–(10) bekezdése, 5. cikkének (1) és (2) bekezdése és 8. cikkének (1) bekezdése csak az elektronikus rendszer működésbe lépésének időpontjától, de legkésőbb 2025. június 28-tól alkalmazandó.

36. Egy harmadik országbeli árverésen vásároltam egy tárgyat, egy 100 éves, 300 EUR értékű kardot és szeretném behozni az EU-ba. Kell-e importőri nyilatkozatot tennem?

V: Nem. A Rendelet mellékletének C. része előírja, hogy a korra vonatkozó határérték legalább 200 év, a pénzügyi határérték pedig (a vámon bejelentett érték alapján) tételenként legalább 18.000 EUR. Ezenkívül ahhoz, hogy a kard a Rendelet mellékletének C. része hatálya alá essen, az ott felsorolt kategóriák valamelyikébe kell tartoznia – esetleg történelmi vagy etnológiai jelentőségű tárgynak kell lennie –, nem csupán olyan tárgynak, amely meghaladja a kor- és értékhatárt.

36a. Figyelembe véve, hogy történelmileg számos európai és nem európai ország határai megváltoztak az elmúlt kétezer évben, egy olyan helyen létrehozott tárgy esetében, amely a létrehozásakor „A” ország területén volt, de ez a terület ma „B” ország része, melyik ország törvényeire kell hagyatkoznom?

V: Azok a javak, amelyek egy ország területén – beleértve annak altalját, valamint a kizárólagos gazdasági övezetének vizeit és altalját is – találhatók, az adott országhoz tartoznak, függetlenül attól, hogy a múltban – azaz a tárgy keletkezésekor – az adott terület vagy kizárólagos gazdasági övezet egy másik országhoz vagy nemzethez tartozott-e, vagy sem.

Ha a tárgyat „B” országból kell az Unióba szállítani, akkor a „B” országnak **a kivitel időpontjában hatályos** jogszabályait kell figyelembe venni. Ha a tárgy akkor hagyta el a szóban forgó területet, amikor az még „A” ország volt, akkor „A” országnak a kivitel időpontjában hatályos jogszabályait kell figyelembe venni.

Ez utóbbi esetben, ha egy tárgy évtizedekkel vagy évszázadokkal ezelőtt elhagyta azt az országot, ahol létrehozták és/vagy fellelték, és nehéz megállapítani az akkor alkalmazandó jogszabályokat, különösen, ha az adott terület egy másik állam része volt, mindig van lehetőség az 1972. április 24. előtt kivitt tárgyakra vonatkozó eltérés alkalmazására, mivel ettől kezdve egészen mostanáig biztosan volt olyan ország, ahol a tárgy több mint öt évig fellelhető volt.

36b. A birtokomban lévő kulturális javakat sok évvel ezelőtt kivitték a származási országukból. Meg kell-e tudnom, hogy az adott országban milyen kiviteli jogszabályok voltak érvényben a kivitel idején, vagy az importáló tagállam illetékes hatósága képes lesz megválaszolni nekem ezt a kérdést?

V: A harmadik országból történő jogszerű kivitel bizonyítása mindig az importőrt terheli. Tehát elsősorban az ő kötelessége meggyőződni a megvásárolni és az Unióba behozni kívánt

tárgy legális eredetéről. Az illetékes hatóság ezután értékeli a kérelmező/importőr által szolgáltatott információkat.

Az olyan javak esetében, amelyek 1972. április 24. előtt hagyták el a létrehozásuk és/vagy fellelésük helye szerinti országot, mindig lehetőség van az eltérés alkalmazására, és ehelyett a jogszerű kivitel bizonyítására abból az országból, ahol a javak utoljára legalább 5 évig fellelhetők voltak.

37. Mi az engedélyenként behozható kulturális javak mennyisége? Ha engedélyenként egynél több tétel van, az azonos kategóriába tartozó kulturális javakra ugyanaz az engedély használható, vagy ezt az importőr dönti el? Teljes gyűjtemény behozatala esetén, figyelembe véve, hogy az a későbbiekben felosztható, az egyes tételek eladhatók külön-külön is?

V: A kérelmező kérelmét követően az illetékes hatóság dönt arról, hogy engedélyenként hány tárgyra terjedhet ki az engedély. Ezt eseti alapon kell értékelni és eldönteni, a konkrét tárgyakról és az egynél több tárgy egy engedély alá vonásával járó kockázatoktól függően.

Felhívjuk a figyelmet arra is, hogy az importőri nyilatkozat csak egy kulturális tárgyra vonatkozhat, kivéve a hasonló címletű érmék esetében (e) kategória.

Végül, a jogszabály nem határozza meg a „gyűjtemény” fogalmát, és a mellékletben sem szerepel a „gyűjtemények” kategóriája, így az eljárások és követelmények minden egyes kulturális tárgyra külön-külön és a jogszabályban az adott kategóriára előírtak alapján alkalmazandók.

37a. Ha egy olyan vámáru-nyilatkozat benyújtását követően, amelyhez importőri nyilatkozatot nyújtottak be, a vámhatóság azt kéri a szállítótól, hogy mutassa be az importőri nyilatkozatot alátámasztó papírokat, de a feladó nem rendelkezik ezekkel a javakra vonatkozóan, mi várható?

V: A javakat legfeljebb 90 napig lehet az Unió vámterületén átmeneti megőrzésre elhelyezni és ott tartani, amíg az összes vámalakíságot el nem végzik, például valamennyi szükséges dokumentációt be nem nyújtják a vámhatóságnak. Ez alatt az időszak alatt van lehetősége az importőrnek, hogy átadja a szállítónak vagy közvetlenül a vámhatóságnak az importőri nyilatkozatban megjelölt alátámasztó okmányokat.

37b. Hogyan számolhatom ki az importi nyilatkozatban szereplő tételre vonatkozó pénzügyi határértéket, ha az a tagállam, ahová a tételemet be kívánom hozni, nem eurót használ?

V: Az Európai Központi Bank naponta közzéteszi az euró deviza referencia-árfolyamát az alábbi internetes címen:

https://www.ecb.europa.eu/stats/policy_and_exchange_rates/euro_reference_exchange_rates/html/index.en.html

A referencia-árfolyamokat általában minden munkanapon (kivéve az EKB munkaszüneti napjait) 16:00 CET körül frissítik.

37c. Magángyűjtő vagyok, kaphatok-e EORI-számot, amelyet a behozatali engedély iránti kérelmemben vagy az importőri nyilatkozatomban használhatok?

V: Noha igaz, hogy a gazdasági szereplők az EORI-számokat leginkább a vámkezelés során történő azonosításra használják, a tagállamok hatóságai mégis hozzárendelhetik azokat magánszemélyekhez is, ha (uniós vagy nemzeti) jogszabály így rendelkezik, mint például ebben az esetben, amikor a 2021/1079 bizottsági végrehajtási rendelet előírja, hogy a behozatali engedély iránti kérelmek vagy az importőri nyilatkozatok formanyomtatványain EORI-számot kell feltüntetni.

Az EORI-ról és a rendszer tagállami végrehajtásáról további információkat az alábbi Europa webhelyen talál:

https://taxation-customs.ec.europa.eu/customs-4/customs-procedures-import-and-export/customs-procedures/economic-operators-registration-and-identification-number-eori_en

37d. Az általam behozni kívánt kulturális tárgy három különböző, a melléklet B. és C. része szerinti kategóriába tartozik. Hogyan dönthetem el, hogy a Rendelet alkalmazásában melyik a megfelelő kategória?

Ha egy tárgy a C. rész egynél több kategóriájába is helyesen besorolható, az importőrnek főszabály szerint lehetősége van eldönteni, hogy melyiket jelöli meg az importőri nyilatkozat formanyomtatványon.

Ha a tárgy helyesen besorolható a B. és a C. rész egy vagy több kategóriájába, akkor az importőrnek behozatali engedélyt kell kérnie, **kivéve az ókori érmék esetében**, ahol választhat a c) kategória (régészeti tárgyak - engedélyköteles) vagy az e) kategória (régiségek, például feliratok, érmék és vésett pecsétnyomók - nyilatkozat szükséges) között.

Ha a tárgy helyesen besorolható a B. részben szereplő két kategória egyikébe, az importőr választhat, hogy melyiket jelöli meg a behozatali engedély iránti kérelemben.

38. Mit jelent az „eredet”?

V: A Rendelet nem ad meghatározást az „eredet” kifejezésre, de hivatkozik más forrásokra, többek között a Múzeumok Nemzetközi Tanácsára (a továbbiakban ICOM).

Az ICOM kulturális javak tiltott kereskedelmére irányuló nemzetközi megfigyelőközpontja a következőképpen határozza meg az eredetet: „Egy tárgy teljes története és tulajdonjoga a fellelésétől vagy létrehozástól napjainkig, amely alapján a hitelesség és a tulajdonjog meghatározható”.

További meghatározások itt találhatók: <https://www.obs-traffic.museum/glossary>

Meg kell azonban jegyezni, hogy a behozatali engedély kérelmezése vagy az importőri nyilatkozat elkészítése céljából nem szükséges a tárgy teljes történetét megadni, csak azt a részt, amely a tárgynak abból az országból történő kivitelének jogszerűsége – vagy jogszerűtlensége – szempontjából lényeges, ahol azt létrehozták és/vagy fellelték.

39. Mit jelent a kellő gondosság?

V: A Rendelet nem határozza meg a kellő gondosság fogalmát, de a preambulumbekkezdések hivatkoznak az ellopott vagy jogellenesen külföldre vitt kulturális javakról szóló 1995. évi UNIDROIT Egyezményben szereplő fogalom meghatározásokra.

Az 1995. évi UNIDROIT Egyezmény értelmében a kellő gondossággal történő eljárás a döntéshozatal előtt a tényállás megállapítására tett valamennyi szükséges erőfeszítést jelenti, így különösen a megszerzésre vagy felhasználásra felkínált tárgy eredetének és történetének megismerése érdekében tett erőfeszítéseket annak megszerzése előtt.

Annak megállapítása során, hogy kellő gondossággal jártak-e el, a megszerzés valamennyi körülményét figyelembe kell venni, beleértve a résztvevők természetét, a kifizetett árat, azt, hogy a birtokos megismerkedett-e bármilyen, az észszerűség határain belül hozzáférhető nyilvántartással, vagy megszerezhető információval, dokumentációval a lopott kulturális javakról, illetve kért-e tanácsot általa elérhető ügynökségektől, vagy megtett-e bármilyen egyéb olyan lépést, amit egy ésszerűen eljáró személy hasonló körülmények között megtesz.

További meghatározások itt találhatók: <https://www.obs-traffic.museum/glossary>

40. Milyen eszközök állnak rendelkezésre az ellopott kulturális javak azonosítására és visszaszerzésére?

V: Az ICOM egyes országokra vagy egész régiókra vonatkozó, a fosztogatás és lopás által fokozottan veszélyeztetett tárgyakat tartalmazó Vörös Listái; az Interpol lopottműkincs-adatbázisa (WOA), amely fényképekkel listázza az ellopt kulturális javakat; az Art Loss Register, amely művészeti szakértők által végzett kutatással gondoskodik a kulturális javak ellopásának megakadályozásáról. Ezenkívül számos nemzeti és regionális adatbázis is létezik.

41. Az ICOM Vörös Listája ellopt tárgyakat tartalmazó lista?

V: Nem, a Vörös Lista nem a ténylegesen ellopt tárgyak listája. Az ábrázolt kulturális javak az elismert intézmények gyűjteményeiben nyilvántartott tárgyak. A kulturális javaknak azokat a kategóriát szemléltetik, amelyek a kereskedelem szempontjából a legvesélyeztetettebbek.

Az ICOM Vörös Listáiról itt talál bővebb információt:

<https://icom.museum/en/resources/red-lists/>

42. Mi az Interpol lopottműkincs-adatbázisa?

V: A lopott műkincsek adatbázisa az Interpol fő eszköze a kulturális javak illegális kereskedelme elleni küzdelemben. Ez egy lopott műkincseket tartalmazó adatbázis, amely több mint 50.000 tárgy leírását és képeit egyesíti. Ez az egyetlen olyan nemzetközi szintű adatbázis, amely hitelesített rendőrségi információkat tartalmaz az ellopt és eltűnt műtárgyakról.

Az Interpol lopottműkincs-adatbázisáról további információk itt találhatók:

<https://www.interpol.int/en/Crimes/Cultural-heritage-crime/Stolen-Works-of-Art-Database>

43. Létezik-e lista a kulturális örökség védelmére vonatkozó nemzeti jogszabályokról?

V: Igen. A kulturális örökséggel kapcsolatos nemzeti jogszabályokról az UNESCO által létrehozott lista itt található:

<https://en.unesco.org/cultnatlaws/list>

Az ICG-rendszer tartalmazni fog egy „Könyvtár” funkciót is, amely röviden összegzi a harmadik országbeli kiviteli előírásokat és jogszabályi követelményeket.